

MOTIVACE, SOUΤĚŽ A HODNOCENÍ V PEDAGOGICKÉ KOMUNIKACI

Interaktivní prezentace pro druhý seminář, 16.3. 2020
Pedagogická komunikace, Katedra primární pedagogiky PdF MU
Martin Hofman

**NERADUJ SE.
ZA 5 DNÍ JDEŠ DO ŠKOLY.**

 DEMOTIVUJ.SE

**NERADUJ SE.
ZA 5 DNÍ JDEŠ DO ŠKOLY.**

 DEMOTIVUJ.SE

Tento obrázek je ilustrační pro naše téma, do školy ještě nejdete :)

Všichni v tebe věří.
Tak je hlavně nezapomeň zklamat!

[FB.COM/TYDEMOTIVCE](https://fb.com/tydemotivce)

—SAM Z SE VÍC, NEMÁŠ NIC!

What the fuck is wrong with me?!?!?

DE/MOTIVACE

ZNÁTE TEN POCIT??

DEMOTIVACE

- ZKUSTE NAJÍT OBRÁZEK NEBO FOTKU, KTERÝ TO PRO VÁS VYJADŘUJE...
- NEBO SI ZKUSTE UDĚLAT MENTÁLNÍ MAPU...
- NEBO SI POLOŽTE OTÁZKU PROČ TO MÁM DĚLAT?

EVOKAČNÍ OTÁZKY

Jak rozumím **vnitřní** a **vnější** motivaci? Opravdu je hlouběji chápu?

Jak sám sebe motivuji? Pozitivně? Negativně? Co si říkám?

**Je v našem školství vnější a vnitřní komunikace v rovnováze?
Věří naše škola ve vnitřní motivaci?**

(Aktuální příklad: včera v noci se na tiskové konferenci ptali novináři ministra vnitra, jak bude policie zákaz volného pohybu "kontrolovat a sankcionovat".

Vnímáte ten předpoklad vnější represe - tedy negativní motivace? Ministr odpověděl směrem ke smyslu toho zákazu, aby to lidi dodržovali, protože to má smysl, aby se s tím ztotožnili.

Dodržujeme něco bez kontroly a represe? :)

OTÁZKY A ÚVAHY

Zamyslete se prosím, do jaké míry nás škola učí, abychom něco sami udělali - našli vnitřní motiv - protože nám to dává smysl?

Nebo nakolik jsme učení něco udělat, “protože se musí”, i když tam smysl nevidíme... tak se to alespon kontroluje a sankcionuje...

Zkuste najít příklady takových interakcí a komunikace ve škole.

A CO DŮ A MOTIVACE? :)

<https://www.duhovkaskola.cz/o-skole/reditelske-okenko/>

1.10.2017

Domácí úkoly jako školní fenomén a co s ním v české montessori škole

Myslím, že věta „máš už hotový domácí úkol?“ je natolik spjata s rodinným i školním životem u nás (myslím tím Česko a zřejmě i náš evropský i mírně mimoevropský kulturní prostor), že sdělena kterémukoli dospělému i dítěti školního věku nemůže nezanechat v jeho nervové soustavě neutrální stav – vždy se začne rychle produkovat látka odpovědná za některou emoci či alespoň neurony zapojí dávno budované dráhy spojené s fenoménem domácího úkolu. Jsou samozřejmě lidé, kteří vzpomínají na domácí úkoly radostně (podle mých subjektivních pozorování jsou tací v pozoruhodně scvrklé menšině), jiným se stále stávají předmětem nehezkých nočních můr, většina se naštěstí pohybuje mezi těmito extrémy, blížíce se k jednomu či druhému. Každopádně rodina s alespoň jedním školním dítětem bývá jen málokdy osvobozena od starostí s domácími úkoly, a i když se stoupajícím věkem dětí je možné odpovědnost přenášet více a více na ně, rodičovská věta z úvodu zaznívá prakticky až do dospělosti jejich potomků. Výjimkou jsou ovšem rodiny, jejichž děti chodí do školy, kde domácí úkoly neexistují.

Mezi ně naše škola ovšem nepatří (a myslím, že v našem školství jsou to hodně vzácné výjimky), což má několik dobrých i méně dobrých důvodů. Každopádně jsme před začátkem tohoto školního roku opět toto téma podrobili intenzivní interní diskuzi (a v roce minulém i diskuzi s rodiči), abychom přemýšleli, zda a jak se s domácími úkoly posunout. Tím základním problémem, který diskuzi a hlavně závěry komplikují, jsou velmi rozdílné názory všech zúčastněných. A hranice mezi těmito názory vůbec nejdou mezi učiteli a rodiči, ale mezi učiteli a učiteli, i mezi rodiči a rodiči. Zaznívají zřetelné a vyhraněné požadavky, aby škola domácí úkoly zcela zrušila, stejně tak se (zde tedy v případě rodičů) objevují požadavky na podstatné zvýšení jejich objemu i frekvence.

K tomu je třeba dodat, že montessori školy obecně směřují spíše k eliminaci tradičních domácích úkolů, současně se objevují výzkumy a vědecké poznatky, že zvláště u malých dětí nemají domácí úkoly prakticky žádný vliv na jejich školní úspěšnost. Naproti tomu řada učitelů má (zcela pochopitelné) obavy, že bez domácí přípravy a dalšího procvičování učební látky ve volném čase dětí se některé znalosti a dovednosti neupevní tak, aby se je děti opravdu naučily (většinou jsou zmiňovány pamětní početní operace, pravopisné jevy apod.). Někdy slyším i argumenty typu „dítě si musí zvyknout na to, že má i nějaké povinnosti mimo školu, že se musí připravovat a učit samostatně“, ale ty považuji za vcelku nesmyslné (pro nedostatek prostoru zde je teď ale pomínu). Také rodiče ale často domácí úkoly vyžadují, dokonce jejich existence pro ně bývá znakem „normálnosti“ školy, tedy toho, že je vše v pořádku, nebo pro ně bývají nástrojem kontroly dítěte i školy, možností, jak se přesvědčovat, co dítě ve škole dělá, co má umět, zda škola plní osnovy apod. Jsem přesvědčen, že všechny tyto funkce mohou převzít jiné prostředky, že rodiče mohou získat potřebné ujištění jinak a že jejich jistoty nemusí být vykoupeny takovými dramaty, jako je vypracovávání domácích úkolů.

Ale abych to zkrátil – ne, nerozhodli jsme se pro zrušení domácích úkolů v naší škole. Jen pro jejich montessori pojetí (ostatně, jak jinak, když chceme být montessori školou J). Chceme zachovat co největší svobodu učitelů, ale současně vytvořit celoškolní jasný koncept. Chceme všechny rodiny osvobodit od pláče a skřípění zubů nad domácími úkoly, ale zároveň ponechat prostor pro skutečně smysluplnou domácí činnost dětí, tedy takovou činnost, která bude přirozená a bude podporovat jejich vzdělávání ve škole, současně ale nebude těmi tradičními domácími úkoly, které všichni pamatujeme ze svých školních let (ponechám nyní stranou specifika dětí vyššího stupně, které se připravují na přechod na gymnázia a tím na přijímací zkoušky).

Zde tedy některé náměty, které hodláme využívat jako „domácí úkoly“ (naši rodiče mají kompletní seznam, zde jen ukázky):

- Naplánujte si návštěvu místní knihovny jednou za týden. Naplánujte si strávit alespoň jednu hodinu prohlížením knih, katalogů, čtením časopisů.
- Pravidelně navštěvujte knihkupectví. Udělejte si seznam všech dobrých knihkupectví ve městě a pokuste se navštívit každé minimálně jednou, jedině tak se můžete dozvědět, jaký druh knih každé knihkupectví nabízí.
- Zvažte, zda se nepřipojíte k čtecímu kroužku/čtecí soutěži ve vaší knihovně.
- Napište popis vašeho kamaráda, jeho domu, zvířátka, oblíbeného místa, místa, kde byl na prázdninách. (anglicky)
- Najděte novinový článek, který byste chtěli přečíst vaší rodině a společně o něm mluvit. Domluvte si přesný čas a místo na povídání.
- Vyberte si příběh, na kterém si budete cvičit čtení nahlas. Trénujte výslovnost všech slov. Když čtete, pokuste se dát každé postavě jiný hlas. Používejte váš hlas tak, aby byl příběh pro diváky ještě zajímavější.
- Zapněte si na přehrávači nějakou uklidňující hudbu (Bach, Mozart, Satie, Gregoriánské písně jsou krásné) a zkoušejte psát co nejkrásněji jak psacím, tak i tiskacím písmem.
- Vedte si statistický přehled. Vytvořte graf, kdy chodíte spát, kolik stránek čtete každý den, jak daleko chodíte každý den, kolik mililitrů vody pijete každý den, jak často za vámi zajdou přátelé, jak dlouho vám trvá sníst snídani, jak rychle umíte oběhnout blok domů, kolik příkladů na násobení umíte vyřešit za minutu.
- Změřte věci, kterou jsou okolo vašeho domu, a spočítejte jejich povrch a objem. Zajděte také do parku a měřte i tam.
- Pomozte s rodinným rozpočtem. Zaznamenávejte rodinné výdaje po dobu jednoho týdne. Pomozte vašim rodičům platit účty (platby online s pomocí vašich rodičů).
- Hrajte hry, které jsou dobré na „myšlení“, jako jsou šachy. Naučte se, jak se zaznamenávají šachové hry. Naučte se, jak se hrají korespondenční šachy s vašimi přáteli (to znamená, že napíšete své pohyby dozadu a dopředu na pohlednici nebo do dopisu).
- Sami pro sebe si doma řešte matematické problémy. Uvažujte o tom, zda si uděláte sami pro sebe matematický trénink delší než jeden týden.
- Kdykoli pojedete do nového města, navštivte místní zoo a akvárium nebo místní muzeum přírody.
- Vyberte si kontinent, o kterém byste chtěli vědět více. Pokud se nemůžete rozhodnout, začněte s Evropou. Použijte atlas, vytvořte kartičky všech zemí na kontinentě. Na jednu stranu kartičky napište jméno země, na druhou hlavní město. Naučte se zpaměti všechny země a jejich hlavní města na kontinentě, potom udělejte to samé s dalším kontinentem.
- Zkuste si nějaké nápady ze stránek San Francisco Exploratorium: www.exploratorium.edu/explore/handson.html

I když jsme se nakonec v diskuzi o domácích úkolech posunuli, jsem přesvědčen, že se k tomuto tématu budeme všichni vracet. Domácí úkoly jsou věčně živé :-)

Váš ředitel

Dává vám to smysl? :)

S O U T Ě Ě Ě Ě Ž Ž Ž Ž

**IT DOESN'T MATTER
IF YOU WIN OR LOSE
IT IS HOW YOU
— PLAY —
THE GAME**

Souhlasíte? Hrajete si tak? :)

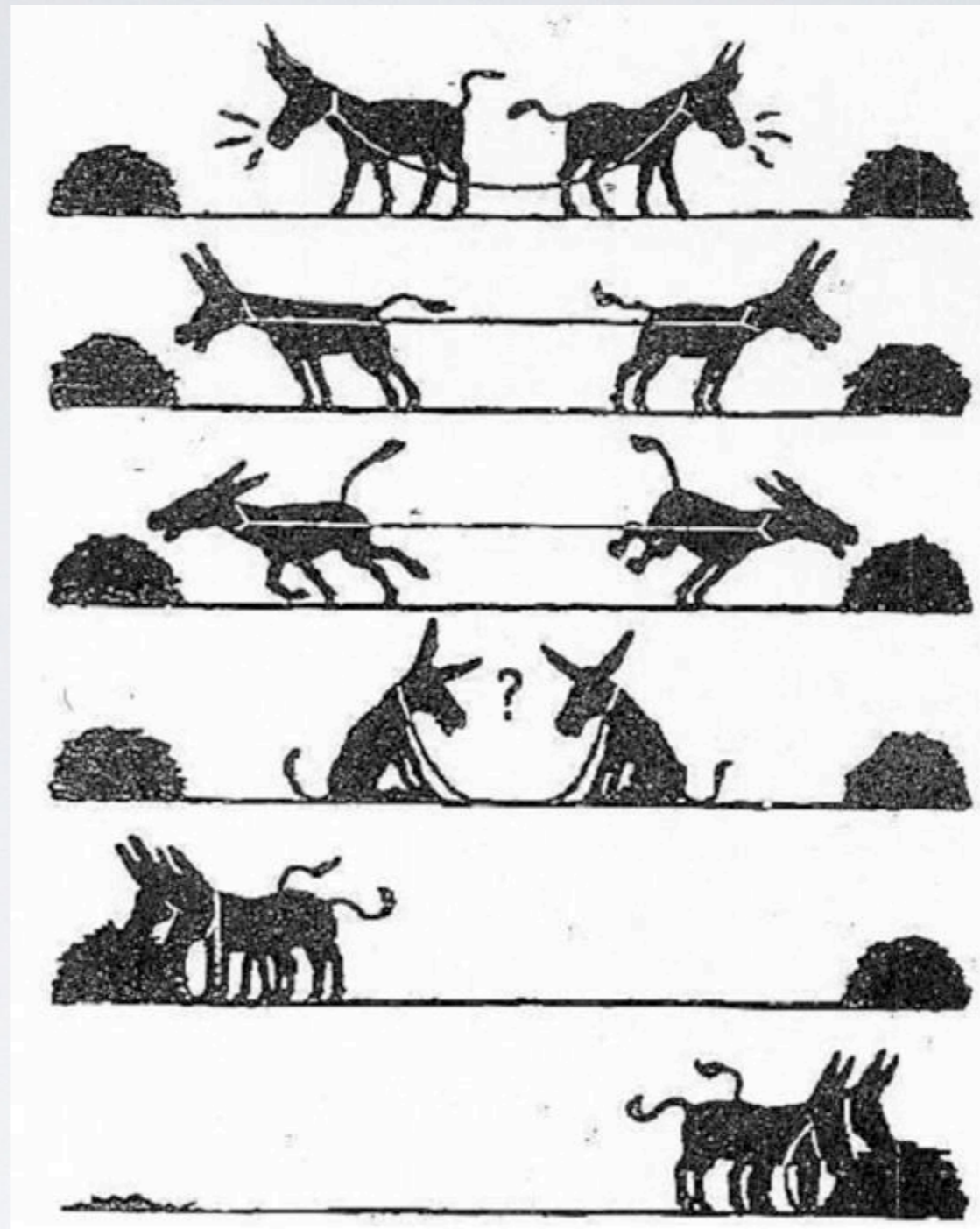
soutěžení je oblíbenou a často užívanou motivační strategií, ale nejen tím, je v ní skrytá i filozofie vztahů, ale o tom později...

Jaké je pro vás soutěžit?

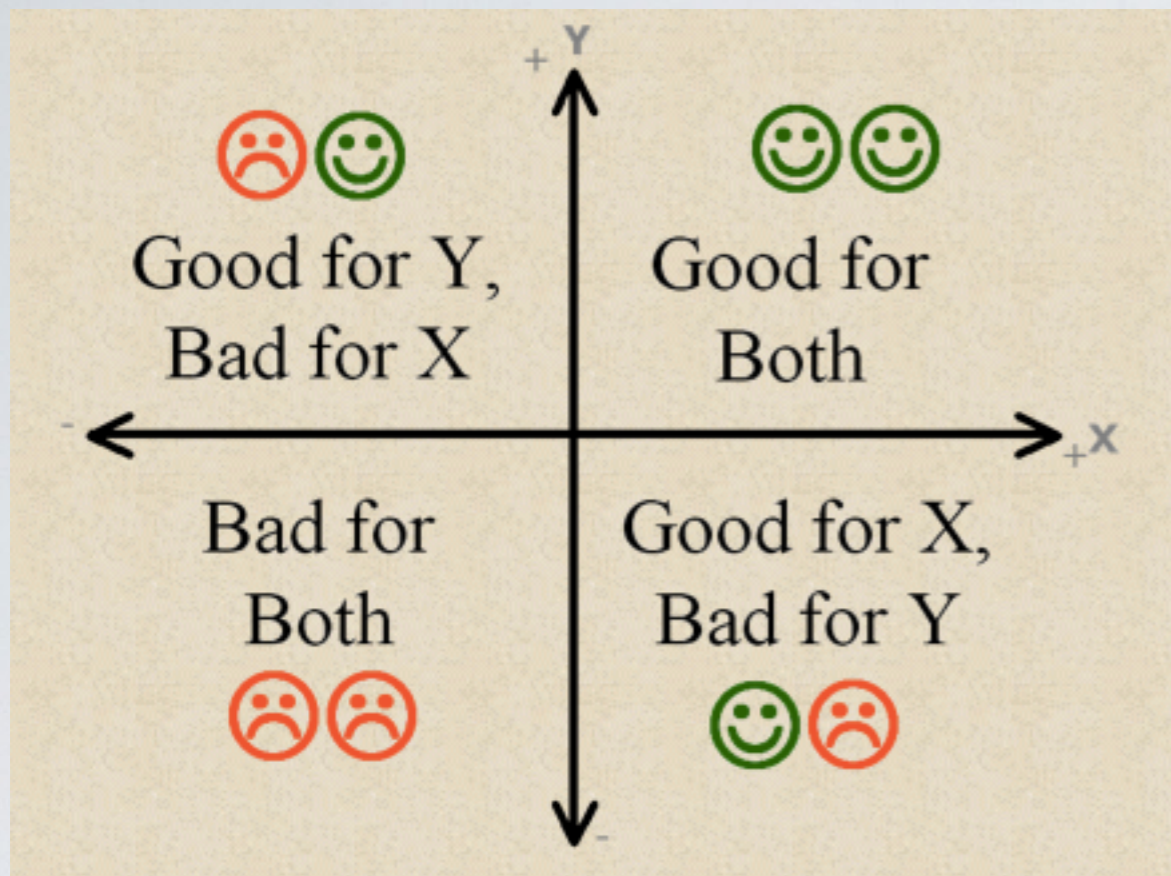
Jaké pocity máte, když vyhráváte?

Jaké se cítíte, když prohrájete?

Jak se cítíte, když prohráváte znovu a znovu? Motivuje vás to?

Co se z tohoto obrázku můžeme naučit?
Šel by použít při práci s dětmi?
Jaké otázky byste pro ně nachystali?

Slyšeli jste o win - win filozofii ve vyučování?

Vytvořit a udržet dlouhodobé dobré vztahy lze pouze v modelu win-win, kde se obě strany cítí být vítězem.

Klíčovým rysem je mentalita hojnosti, ve které je dostatek pro všechny (opak je Mentalitě nedostatku). Plyne z hlubokého vnitřního pocitu vlastní hodnoty a bezpečí. Pokud je ve vztahu pocit důvěry a emocionální bilance je příjemná, je mnohem větší pravděpodobnost a chuť úspěšné a produktivní spolupráce.

Negativní, konfrontační strategie se zaměřují na rozdíly v osobnosti nebo prosazení sebe.

Pozitivní, kooperativní energie se zaměřuje na pochopení druhých, vztahy a řešení problémů.

Posouvají model spolupráce od vertikálního (nadřízený-podřízený) k horizontálnímu (partnerství/spoluhra).

Inspirováno dle: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Win-win>

Ukázka praxe

Pojďme se nyní podívat do školní třídy na rozličné a zároveň běžné situace a zhodnotíme je pod tímto úhlem pohledu.

- 1. Učitel zadá test z poslední látky.** Hodnotí ho klasicky: deset a devět bodů jednička, osm a sedm bodů dvojka, šest a pět bodů trojka, čtyři a tři čtyřka, méně za pět. Třída napsala test s rozdílným úspěchem. Jak vypadá skóre? **win** – jedničkáři (několik žáků ve třídě); **lose** – trojkaři, ale zejména čtyřkaři a pěťkaři („prohrávajících“ žáků je celkem často více než těch „vyhrávajících“); **lose** – učitel, který dosáhl edukačního úspěchu jen u málo početné elity třídy.
- 2. Učitel orientačně zkouší.** Rozdává malé jedničky těm, kdo vědí, a malé černé body těm, kdo nevědí. Jak vypadá skóre? **win** – ti, co dostali otázku, na níž věděli odpověď (několik žáků ve třídě); **lose** – ti, co dostali otázku, na kterou nevěděli odpověď (několik žáků ve třídě); **lose** – učitel, který vytvořil situaci, kdy o úspěchu rozhoduje náhoda (zda vím, nebo nevím právě položenou otázku, přičemž otázky nejsou stejně obtížné).
- 3. Učitel chce žáky „něco naučit“,** a tak jim přednáší látku výkladem. Jak vypadá skóre? **lose** – třída maří svůj čas, nepracuje a většinou se masivně nudí a otravuje; **lose** – učitel, který jako jediný „pracuje“ a zápolí se stále se zvyšující nechtí žáků.
- 4. Žák si místo toho, aby podle pokynu učitele vypracoval cvičení v učebnici, hraje se svým mobilem.** Když ho učitel napomíná, drze mu odpovídá. Jak vypadá skóre? **lose** – třída, která zastavila svou práci a se zájmem souborí přihlíží, tedy nepracuje; **lose** – učitel, jemuž se zastavila práce ve vyučovací hodině a zbytečně ztrácí nervy ukázněním žáka, atmosféra ve třídě je jako v pekle; **win** – drzý žák, který získal pozornost třídy, svou drzostí boduje a zvyšuje si svůj status ve třídě.

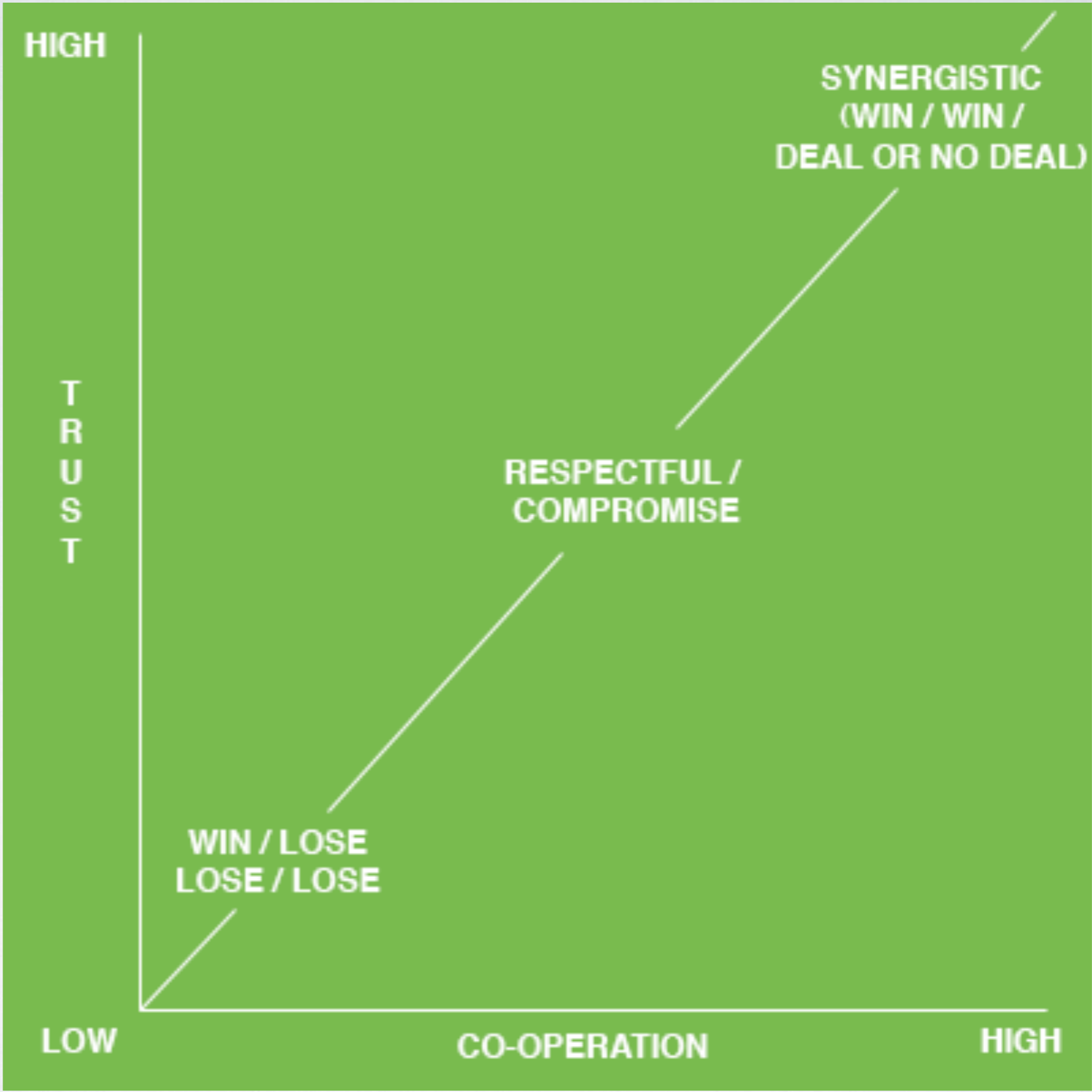
Tímto způsobem bychom mohli pokračovat. Ale jde to i správně! Například takto:

- 5. Učitel zadá zábavnou aktivitu,** která žáky zaujme. Zatímco pracují, obchází třídu a posiluje dobrou práci pochvalou. Když žáci prezentují výsledky své činnosti, nehodnotí je výkonově, ale procesně – takže každý, kdo pracoval, jak nejlépe uměl, a splnil úkoly podle svých možností, dostane jedničku. Jak vypadá skóre nyní? **win** – všichni žáci, protože je baví pracovat, a nyní si odnášejí odměnu – nejen zábavnou činnost samotnou, ale i jedničku jako legitimizaci splnění úkolu (který ovšem každý splnil na své úrovni); **win** – líný učitel, kterému pracovala třída přesně, jak chtěl, a splnila jeho zadání (s diferencovanou obtížností, tedy takové, aby je mohli splnit všichni žáci).

Líný učitel není dozorcem v táboře nucených prací, žáci mají pracovat zcela dobrovolně a svobodně. Motivuje je zábavnost a zajímavost výuky, hravé a simulační metody, dobrá atmosféra při práci. Dobrovolnou a svobodnou edukaci podporuje například ono zadávání zábavných aktivit, do nichž se zapojí celá třída. Žáci se přitom vzdělávají, ale aktivita je baví - necítí se spoutáni a k něčemu nuceni. Mohou využívat svých schopností a nechat vyniknout, v čem jsou dobří. Pokud budeme směřovat pokaždé k dosažení situace win-win, bude se učit dobře nejen žákům, ale i nám - a s minimální námahou.

Ukázka pochází z publikace [Líný učitel: Jak učit dobře a efektivně](#). Jejím autorem je Robert Čapek.

Najdete chut' tomu porozumět? :)

BIG WIN

EXISTUJE ZDRAVÁ SOUTĚŽ?

Dovednost unést - zvládnout výhru a prohru.

co znamená umět vyhrávat? Co znamená umět prohrávat?

“Výhra” i “prohra” jsou příležitost k učení.

Co si z toho mohu odnést? Co jsem se z výhry/prohry o sobě, o druhých, o čemkoliv naučil? Co bych příště udělal líp, abych “vyhrál”? Co jsme dělali dobře, že jsme “vyhráli”?

“Výhra” i “prohra” se střídá.

Tedy učitel je schopen zajistit, že nedochází k situaci, kdy stále stejní žáci vyhrávají a jiní stále prohrávají. To deformuje sebe-vědomí, ničí dobré vztahy, zabíjí motivaci.

Dodnota “výhry” je relativizována.

Tedy nejde mi o to vyhrát, ale zahrát si. Cítím radost, ze hry, ze spolupráce, která mě naplňuje.

VIDEO PRO ODLEHČENÍ A INSPIRACI

<https://www.youtube.com/watch?v=q3hFPLUzRn0>

REFLEXE :))

Dostali jste se až do konce?

Co vás zaujalo?

Co byla nuda?

Co jste se dozvěděli nového?

Co jste zjistili o sobě?

Jaké úvahy vás napadly?

Co bylo inspirativní?

Co byste chtěli jako učitel používat?

Co byste přidali, změnili?

Co vidíte jinak?

S čím nesouhlasíte?

Našli jste sami něco dalšího zajímavého?

Jaká pro vás byla tato prezentace?

Jakoukoliv z těchto otázek uvítám ve vašem reflektivním deníku, ale i ve svém mailu :))

A close-up of Yoda's face and hands. He is looking directly at the camera with a serious expression. His right hand is raised, palm facing forward, with a bright blue Force energy emanating from it. The background is a dark space filled with stars and a blue energy trail.

**IS THE
FORCE
WITH YOU?**

MĚJTE SE HEZKY A DRŽTE SE!!
TĚŠÍM SE NA VIDĚNOU OSOBNĚ :)